

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

SLU:s strategi för livsmedel
presentation vid Ledningsrådet
19 oktober 2015

Anna Enocksson, SLUSS

Beatrix Alsanus, BT, hortikultur

Carl-Gustaf Thulin, VFM, centrum för vilt och fiskforskning

Erik Steen-Jensen, BT, hållbara odlingsystem

Göran Bergkvist, VPE, ämnesområde Växtodling

Lena Ekelund-Axelsson, AEM, företagsekonom, hortonom

Lotta Rydhmer, HGen, Future Agriculture, Mistra Biotech

Maria Wivstad, EPOK

Margareta Stigsson, platschef Skara, MenY, FoodKIC

Margareta Emanuelson, HUV, koord. SLU Livsmedelsstrategi

Rikard Landberg, LMV, livsmedel och hälsa

Sofia Boqvist, BVF, vet. med. och livsmedelshygien

Sören Höjgård, Ekon, analysgruppen

Uppdrag från vicerektor Johan Schnürer,
som återkopplar till

- Ledningsrådet
- Landsbygdsministrarnas nationella dialoggrupp

Vårt uppdrag

- Formulera förslag till SLU:s egna mål inom livsmedelsområdet och till en strategi för att uppnå målen
- Identifiera SLU:s bidrag till den nationella livsmedelsstrategin
- Påverka utformningen av den nationella livsmedelsstrategin

SLU:s

styrkor och svagheter

möjligheter och hot

SLU:s styrkor

- SLUs verksamhetsidé är rätt - framtidens stora utmaningar
- SLU:s särskilda uppdrag från Näringsdepartementet
- Vi kan hela livsmedelssystemet
- Branschen efterfrågar vår kompetens
- Livsmedels*produktion* – här är SLU unikt i Sverige
- Hög specialistkompetens *och* Helikopterperspektiv
- Vi har kunskap för att förändra produktionssystem (t ex ekologiska produkter när efterfrågan nu stiger)
- Vi forskar inom rätt områden (framtidens stora utmaningar) och har infrastruktur för denna forskning
- Finns i hela landet, därför relevanta också för Europa
- Många kontaktytor, gott samarbete med andra universitet och organisationer
- Centrumbildningar , andra samverkansfunktioner, strategiska satsningar
- Många efterfrågade utbildningar
- Nya fantastiskt fina campusmiljöer på vissa orter

SLU:s svagheter

Saknar vision på livsmedelsområdet

Tar inte tillvara det nationella uppdraget

Nyttjar inte bredden till fullo och dåliga på intern samverkan

Svag länk mellan specialister och helheten

Systemforskning finns på SLU, men inte tillräckligt mycket för att möta dagens utmaningar (jämför Wageningen och INRA)

Brist på innovationsinriktad verksamhet

För lite forskning i produktionsnära områden

För lite fokus på slutprodukten i vår forskning

För få arbetar med samhällsvetenskap

Saknar människors nutrition och hälsa samt sensorik och måltidsupplevelse

Inte tillräckligt flexibla vid stora förändringar i branschen

Hållbar utveckling genomsyrar inte SLU:s forskning och är otydligt i utbildningen

SLU:s svagheter, forts

- Brist på harmonisering av våra MSc program
- Saknar MSc-program inom centrala delar av livsmedelssystemet
- Utbildningen uppfyller inte den framtida arbetsmarknadens alla krav
- Inte fullt utnyttjade samverkanslektorer
- Kritik från näringen som saknar samverkanslektorer inom bl.a. ekonomi och livsmedelsförädling
- Otillräcklig kommunikation om vår verksamhet och bredd

SLU:s möjligheter

- Samhället är intresserat av våra frågor
- Sustainable Development Goals ger oss tyngd
- Andra universitet är intresserade av "våra" frågor - samarbete
- Gröna frågor kring konsumtion, mat, livsmedel och markanvändning är framtidsfrågor
- EU-finansiering t ex Horizon2020
- EIP (European Innovation Partnership) för samverkan och tillämpad forskning
- "Nya" proteinkällor behövs (nya grödor som kan odlas i norr, insekter, vilt,)
- Använd miljömålen som motiv för att koppla ihop branscher och utveckla nya produkter
- Näringen vill ha mer samverkan om utbildningsfrågor
- Fortbildning behövs

SLU:s hot (utifrån)

- SLU:s struktur som utgår från specialistkompetens på institutionsnivå i stället för från tvärvetenskap blir en svaghet om samarbetet inte uppmuntras
- Andra universitet tar för sig inom våra styrkeområden
- Livsmedel kan alltid produceras billigare någon annanstans på bekostnad av miljö och djurs- och människors välfärd
- Uppgivenhet i produktionsledet i flera branscher
- Etnocentriskt tänkande såväl på SLU som i samhället i övrigt
- Svårt konkurrera om EU-anslag jämfört med andra länder (höga motfinansieringskrav, hög OH)
- Nationella livsmedelsstrategin kopplas hårt till konkurrenskraft och inte ta ett större grepp runt frågorna
- Svårt att rekrytera pga liten studentbas, t ex "svensk lantbruksvetenskap"

Vision

SLU:s vision: SLU är ett universitet i världsklass inom livs- och miljövetenskaper

Vision för arbetet med livsmedelssystemet på SLU

SLU is *the* Swedish university for research, education and innovation for a sustainable development of food systems, healthy consumption and national food sovereignty

Livsmedelssystem

Med *livsmedelssystem* menar vi användning av naturresurser, kapital och arbete för råvaruproduktion, förädling och distribution av varor samt livsmedelskonsumtion och återvinning av restprodukter kopplade till livsmedel

SLU:s mål

1. Forskning från SLU bidrar till ökad *hållbarhet* och konkurrenskraft i livsmedelssystemet och till många nya lösningar och innovationer inom detta system
2. SLU:s studenter och forskarstuderanden har kunskaper som får god effekt i samhället och de utvecklar livsmedelssystemet
3. SLU:s goda samverkan med lantbruksnäring, livsmedelsindustri och samhälle gör att livsmedelssystemet blir mer hållbart

Hållbarhet innefattar miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter

Forskning från SLU bidrar till ökad hållbarhet och konkurrenskraft i livsmedels-systemet och till många nya lösningar och innovationer inom detta system

Etablera **Swedish Program for Sustainable Food Systems and Consumption**, en strategisk satsning för att markera att SLU är ledande inom området

- Strategisk satsning för att bättre utnyttja, samordna och knyta ihop befintlig livsmedelsverksamhet vid centra och institutioner på SLU
- Programmet gör SLU till en efterfrågad samarbetspartner
- Undvik ökad administration genom att använda administrativa strukturer på Framtidens lantbruk och SLUMat.
- De samhällsvetenskapliga kompetenserna vid SLU har en given plats i programmet. Ta till vara HSL-utredningen.

Forskning från SLU bidrar till ökad hållbarhet och konkurrenskraft i livsmedels-systemet och till många nya lösningar och innovationer inom detta system

Swedish Program for Sustainable Food Systems and Consumption

- Programmet ska ha fokus på systemorienterad forskning och utbildning i hållbar utveckling av livsmedelssystemet
- Utvecklingen av verktyg för att hantera målkonflikter i livsmedelssystemet är ett exempel på projekt i programmet
- Knyt en forskarskola och en gästprofessur i systemanalys till programmet
- Programmet ska bli en ingång till SLU för avnämarna och vara kopplat till "SLU-partnerskap"

Forskning från SLU bidrar till ökad hållbarhet och konkurrenskraft i livsmedels-systemet och till många nya lösningar och innovationer inom detta system

- Sprid goda **exempel på lyckade projekt** som har täckt in hela livsmedelssystemet, som inspiration och modell
- Satsa mer på **strategiskt viktiga infrastrukturer** så att de blir attraktiva och effektiva för forskare, studenter, samarbetspartners och samhälle
 - I första hand handlar det om att stärka befintliga infrastrukturer
 - Gör återkommande hållbarhetsvärderingar av SLU:s anläggningar, t ex SAFA
 - Gör en inventering av befintliga infrastrukturer för att prioritera vilka som är särskilt centrala

Forskning från SLU bidrar till ökad hållbarhet och konkurrenskraft i livsmedels-systemet och till många nya lösningar och innovationer inom detta system

- Gör en **åtgärdsplan som stimulerar till samarbete och ökad rörlighet** mellan campus, fakulteter och institutioner och förhindrar protektionism inom forskningen. Utveckla rättvisa ”morötter”
- Vid **tillsättning av nya tjänster** skall det ske i linje med SLU:s och fakulteternas strategier inom området. Att inrätta rätt tjänster är vårt främsta strategiska redskap
- Hjälp forskare att ta **första steget som koordinator**. Ta fram tydligt informationsmaterial som beskriver stegen i en ansökningsprocess samt ett åtgärdspaket om hur man jobbar med stora forskningsprojekt och EIP. Beskriv vilket stöd man kan få från Grants Office, SLU Holding m fl

SLU:s studenter och forskarstuderanden har kunskaper som får god effekt i samhället och de utvecklar livsmedelssystemet

- Gör en **översyn** över hur livsmedelssystemet behandlas i befintliga **utbildningsprogram**. Säkerställ att SLU har relevanta utbildningar inom livsmedelsområdet och undersök samordningsvinster
- **Tydliggör** vilka utbildningar och utbildningsvägar som finns vid SLU, samt hur kurser kan kombineras, för att öka förståelsen hos studenterna. Tag fram en beskrivning av vad som särskiljer SLU och hur kan vi marknadsföra det för att attrahera fler studenter
- Gör en **åtgärdsplan som stimulerar till samarbete och ökad rörlighet** mellan campus, fakulteter och institutioner och förhindrar protektionism inom utbildningen

SLU:s studenter och forskarstuderanden har kunskaper som får god effekt i samhället och de utvecklar livsmedelssystemet

Studenter, näring och industri efterfrågar mer näringslivskontakter , mer praktik i utbildningen och mer utbildning för hållbar utveckling

- Tag fram ett förslag på hur **mer praktik** och samarbete med näring och industri kan vävas in i utbildningarna, i samverkan med näringen
- Uppdatera *Strategin **Utbildning för hållbar utveckling*** (*grupp 4.a-b, Framtidens Utbildning, 2014*) och implementera den

SLU:s goda samverkan med lantbruksnäring, livsmedelsindustri och samhälle gör att livsmedelssystemet blir mer hållbart

- Se över systemet med **samverkanslektorer**, inför gemensamma riktlinjer och årliga utvärderingar. Saknas viktiga områden som ekonomi? - Fråga näringen
- Utveckla konceptet **industridoktorander** och utnyttja regionala näringslivskontakter
- Dra lärdom av **regional samverkan** i Västsverige och i Skåne – vad kan tillämpas i övriga Sverige?
- Gör en åtgärdsplan som stimulerar samarbete mellan fakulteter, orter och näring och fortsätt arbeta för ”**SLU-Partnerskap**”
- Planera strategiskt för att kunna bedriva mer **tillämpad forskning**. Lyft fram goda exempel på projekt där vi haft nytta av samarbete med näring och industri, för att stimulera till mer samverkan

SLU:s goda samverkan med lantbruksnäring, livsmedelsindustri och samhälle gör att livsmedelssystemet blir mer hållbart

- Utveckla ett nytt arbetssätt vid **kommunikationsavdelningen** som leder till att avdelningen kommer närmare verksamheten
- Utarbeta modeller för hur SLU kan föra **en bra dialog** med myndigheter och andra delar av samhället. Se hur AgriFood arbetar med ”policybrief”, EPOKs kommunikationsverksamhet och Matologi-konceptet. Nyttja Råd.nu

SLU:s inspel till den nationella livsmedelsstrategin

Regeringen måste göra en långsiktig kraftsamling inom livsmedelsområdet för att tydligt signalera allvaret med strategin

Följande områden är centrala:

- Tillämpad forskning med helhetsperspektiv
- Samverka för främjande av hållbar livsmedelsproduktion och konsumtion
- Livsmedelssystem-inriktade utbildningar på alla nivåer i det svenska utbildningssystemet

Tillämpad forskning med helhetsperspektiv

Svensk forskning kring hela livsmedelssystemet behöver stärkas för att öka innovationspotentialen och höja kompetensen i hela näringen.

- Satsa på företagsnära, tillämpad forskning som tar helhetsgrepp, gärna systemforskning
- Råvaruproduktion, hälsosamma livsmedel, kommunikation kring mervärden
- Det behövs ökade basresurser för att stärka strategiskt viktiga infrastrukturer vid SLU.

Hänvisning till Lantbruk och trädgård 2030 (SLF, 2015) där flera av SLU:s forskare varit delaktiga.

Samverka för främjande av hållbar livsmedelsproduktion och konsumtion

En plattform för hållbar livsmedelsproduktion och konsumtion med fokus på att utveckla och kapitalisera de svenska mervärdena, särskilt:

- Låg antibiotikaanvändning, gott resistensläge, hög livsmedelssäkerhet
- Bästa djurhälsan och djurvälståndet
- Miljömål, låg övergödning, låg användning av bekämpningsmedel, gott resistensläge
- Gynnsamt geografiskt läge, minskar förekomsten av skadegörare och därmed behovet av pesticider och fungicider.

Livsmedelssystem-inriktade utbildningar på alla nivåer i det svenska utbildningssystemet

Skolan spelar stor roll för att höja lantbrukets och livsmedelsindustrins status. Branschen önskar studenter med mer praktisk erfarenhet.

- Mer om hållbar livsmedelsproduktion och konsumtion på alla nivåer, grundskola, gymnasium, universitet, fortbildning
- SLU kan bidra med utbildningsmaterial och fortbildning, i samarbete med näringen
- Mer resurser till SLU eftersom praktiska utbildningsmoment är dyra